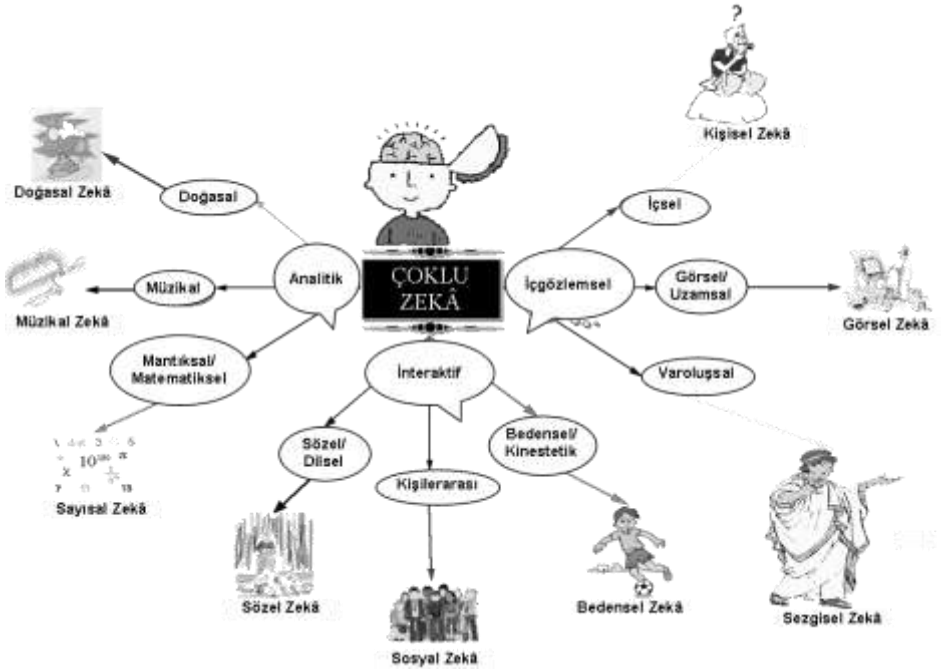

ÖZEL GETRONAGAN ERMENİ LİSESİ
REHBERLİK BÜLTENİ - 3
2010-2011

1886

Sevgili Veliler,

3 sayımızda "Çoklu Zekâ ve Bağımlılık" konularını işledik.

Çoklu Zekâ'dan bahsederken amacımız geleneksel eğitimin zekâyâ bakışını kırmak ve her öğrencinin biricikliğini, farklılığını vurgulayarak herkesin değişik alanlarda başarılı olabileceğinin altını çizmektir.

Bağımlılık bölümümüzdeki amacımız ise özellikle son yıllarda bütün dünyada bir sorun haline gelen teknoloji bağımlılığı ve bunun yarattığı sorunlar üzerinden durmak, bu sorunların üstesinden gelebilmenin ipuçlarını vermektir. Bunu yaparken de teknolojinin karşısında yer almak değil, onun doğru kullanımını sağlamaktır.

ÇOKLU ZEKÂ

Zekânın ne olduğu ve nasıl tanımlanması gerektiği konusu uzun yıllardan beri eğitimcilerin ilgi alanını oluşturmaktadır. Bazı eğitimciler zekâyı, bireyin öğrenme gücü olarak yorumlarken, bazıları da bireyin zihinsel işlevlerini ve performansını baz alarak değişik testlerin ölçtüğü nitelik olarak tanımlamışlardır.

En akıllı kim, William Shakespeare, Alber Einstein, Pablo Picasso, Michael Jordan, Leonard Bernstein, Emiliy Dickinson, Charles Darwin, ya da Martin Luther mi? Bu soruya zekânın geleneksel tanımlamasına dayanarak cevap verirse, sözel dilsel ve mantıksal matematiksel alanda hangisi ağır basarsa en akıllı O'dur cevabını vermek zorunda kalırdık. Ne var ki, bu insanların hepsi de kendi alanlarında yüksek seviyeli zekâyâ sahip insanlardır. İşte bu noktadan hareket eden Howard Gardner, 1983 yılında *Frames of Mind* adlı eserinde bir insanın en az 7 temel zekâ alanına sahip olabileceği fikrini öne sürmüştür, **zekâ, bir kişinin bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme veya günlük ya da mesleki hayatında karşılaştığı bir problemi etkin ve verimli bir şekilde çözebilme yeteneği olarak tanımlar.**

Teknolojinin ve bilimin hızla geliştiği günümüzde, hala dünyada pek çok okulda geleneksel eğitim ve öğretim yolları kullanılmaya devam ediliyor. Okullarda yıllardır uygulanan, kuralları olan ve bol miktarda veriyi ezberlemeye dayalı eğitim sistemine teknoloji toplumunda daha az ihtiyaç duyulacaktır.

Teknoloji ve bilim toplumunda " Problem çözme yeteneği, derinlemesine düşünme ve yaşam boyu aktif öğrenme" giderek daha önemli hale gelecektir.

Yıllarca insanların doğuştan geldiğine inanılan belli bir zekâyâ sahip olduğu, yaşamını onunla sürdürdüğü görüşü hakimken artık günümüzde insan zekâsının sınırları, araştırmalarla birlikte yeniden çizilmeye başlandı.

Günümüzde IQ nun hayattaki başarı konusunda zayıf bir gösterge olduğuna dair pek çok bulgu ortaya çıkarılmıştır. IQ nun doğru kabullenilip yıllarca hakimiyetini sürdürmesi sonucu, toplumlar zekânın sınırlı olarak ele alınması ile belirlenen kalıba uymayan pek çok yaratıcı akıldan mahrum kalmıştır.

Geçen uzun yıllar sonunda ortaya çıkan ürünler hem eğitimciler hem de aileler açısından hiç umut verici değildi. Çünkü okul hayatı boyunca başarılı sayılan öğrenciler, mezuniyet sonrası büyük sıkıntılarla iş hayatına girebiliyor ve gerçek hayata uyumda pek çok sıkıntı yaşıyorlardı. Bunun gibi "zeki" diye adlandırılan pek çok öğrenci inanılmaz davranışlarla toplumu şaşırtıyor ve antisosyal tavırlarla anne babalarını endişelendiriyordu. 1980'li yılların başlarından itibaren dünyanın gelişmiş denilen ülkelerinin pek çoğunda ahlaki anlamda bir çöküşle birlikte bilim adamları, eğitimciler ve aileler, gençler adına binlerce hayal kırıklığı yaşamaya başladılar.

Zekâ, değişen dünyada yaşamak ve değişimlere uyum sağlamak amacıyla her insanda kendine özgü bulunan yetenekler ve beceriler bütünüdür. İnsan zekâsı yaşamın her anında, bir makineyi icat ederken, bir hedefi gerçekleştirirken, insanları ikna ederken, bir söküğü dikerken veya bir resim çizerken, bir rolü canlandırırken çok farklı zaman ve durumlarda harekete geçer ve kullanılır.

GARDNER, zekâ diyerek adlandırdığı 7 farklı beceriyi öğrenme, problem çözme ve insan olma için etkili birer araç olarak tanımladı. Her insan sahip olduğu zekâlarla birlikte farklı bir öğrenme, problem çözme ve iletişim kurma yöntemine sahiptir.

tarihine şöyle bir bakıldığında, GARDNER'in teorisini destekleyen pek çok önemli ayrıntıya, olaya rastlanabilir. Dünyanın en ünlü atletleri, en büyük müzisyenleri girdikleri IQ sınavlarından çok düşük puanlar almışlardır. Böylesine düşük IQ puanlarına göre bu insanlara zeki diyemiyorsak, onları kendi alanlarında bu denli başarılı kılan ne olabilir? Bu başarılı insanların zihinsel yeterliliği farklı ilgi ve beceri alanları ile yeniden tanımlanabilir. Çünkü her insanın kendini ifade ederken kullandığı dil farklıdır. Bir müzisyen kendini yaptığı bestelerle, bir tiyatrocuyu kendine canlandırdığı rollerle ya da bir ressam çizimleri ile kendini ifade eder.

Her insan farklıdır. Tektir ve özeldir. Her insanın da insanlık kültürüne katkısı farklı yönlerde.

Prof. GARDNER'in tanımladığı Çoklu Zekâ Kuramı Ve Türleri:

- Sözel - Dilsel
- Matematiksel - Mantıksal
- Görsel - Uzamsal
- Müziksel - Ritmik
- Bedensel - Kinestetik
- Kişilerarası
- İçsel
- Doğasal

Sözel Dilsel Zekâ: Kişinin dile ait özellikleri yazılı veya sözlü etkili biçimde kullanabilme, kendini ifade edebilme yeteneğidir.

Matematiksel - Mantıksal Zekâ: Mantıksal düşünebilme yeteneği, soyut işlemler yapabilme, sayıları etkili kullanabilme ve sorgulama, varsayım çıkarma, problem çözebilme yeteneğidir.

Görsel - Uzamsal Zekâ: Görsel - uzamsal zekâ, görsel araştırma, zihinsel tasarım ve hayalleri gerçekleştirme, iç ve dış benzetmeleri birleştirme ve fark etme yeteneğidir.

Müziksel - Ritmik Zekâ: Bireyin müzikle, müziksel ve ritimsel formlarla kendini ifade edebilme, müzik ritimlerini algılayabilme yetenekleridir.

Bedensel - Kinestetik Zekâ: Bir ürünü ortaya koymak, bir problemi çözmek, kendini ve duygularını ifade edebilmek için vücudun bir bölümünü veya tamamını kullanabilme yeteneğidir.

Kişilerarası Zekâ: Bireyin çevresindeki kişilerin isteklerini, duygularını ve ihtiyaçlarını anlama, yorumlama ve kişilerle etkili iletişim kurabilme yeteneğidir.

İçsel Zekâ: Kişinin kendisi hakkında sahip olduğu gerçek bilgi ve anlayış ile uyumlu davranışlar sergilemesi ve kendisini tanıma yeteneğidir.

Doğasal Zekâ: Doğayı tanıma ve anlama, yaşayan canlıları tanıma, doğanın dengesini anlama, canlıları tanıma ve sınıflandırma yeteneğidir.

BAĞIMLILIK NEDİR?

İnsanlarda heyecan ve merak uyandıran konular, böbrek üstü bezlerinin aşırı çalışmasına ve fazla miktarda katekolamin salgılanmasına neden olur. Bu maddeler doğal miktarlarda bir sorun yaratmazken aşırı salgılandıklarında beyinde iletişimi etkilerler ve vücutta bağımlılık yaratırlar. Chat modası ve internetin yanlış kullanımı gibi yeni heyecanlar da, esas olarak bu mekanizmayla bağımlılık yaratmaktadır.

Uzmanlar, teknoloji ürünlerinin yarattığı bağımlılık nedeniyle kendisine gelen vaka sayısında son 3 yılda ciddi bir artış yaşandığını belir-

terek, Özellikle gençlerde teknoloji bağımlılığının yaygın olmasının Türkiye için çok ciddi bir sorun olduğunu düşünüyorum.

Bilgisayarın, televizyonun başına oturup kalkmayan, saatlerini, günlerini bu şekilde harcayan insanların sayısı her geçen gün artıyor. Bilgisayara, televizyona bağlanıp duruyorlar. Ellerinden cep telefonlarını düşürmeyen, resim çeken, telefonundan internete girenler de oturmadan bağlananlar. Özellikle son 3 yılda teknolojik ürünlere bağımlılık nedeniyle gelen vaka sayısında ciddi bir artış var. Bunların çoğunluğunu bilgisayar oyunları ve internet bağımlıları oluşturuyor. Diğer meslektaşlarıma giden vaka sayısında da artış vardır mutlaka.

GENÇLERİN EĞİTİMLERİNİ OLUMSUZ ETKİLİYOR

Özellikle geleceği hazırlayacak olan çocuk ve genç popülasyonun bilgisayar, play station, cep telefonu gibi teknoloji ürünlerinden mümkün olduğunca uzak yetiştirilmesi ve eğitilmesi taraftarı olduğunu belirten, gençlerin ve çocukların teknoloji bağımlısı olmasının alacakları eğitimi de ciddi şekilde olumsuz etkilediğini, aynı zamanda yetişkin olduklarında mutlu bir birey olmalarını da engellediğini kaydetti.

Bu tür bağımlılıklar arttıkça insanı insan kılan temeldeki biyopsikososyal özellikler ciddi şekilde zarara uğruyor. Farklı düşünen, sosyallikten, duygulardan bahsederken farklı dil konuşan bir toplum oluşuyor. Bu oluşumdaki bireyler genellikle engellere dayanıksız, hoşgörüsüz, empati kuramayan kişiler olarak ortaya çıkıyorlar. Bilgisayarı bozulan, internet erişimi aksayan, cep telefonu kaybolan, kablolu TV'sinde yayını bozulan insanlarla diyalog kurmayı deneyin, tıpkı bir madde yoksunluğundaki bireyin özelliklerini taşıyorlar. Huzursuz, sıkıntılı, öfkeli ve mutsuz. Özellikle bu 'oturup kalkmamanın' sonuçları daha ürkütücü. Kilo almaktan tutun, hareketsizliğe bağlı birçok fiziksel hastalığa davetiye çıkaran bir durum. Sosyal olaylar-

dan, sportif aktivitelerden uzak insan ne kadar kendine güven duyar, ne kadar kendiyle barışık, ruhsal açıdan sağlıklı bir birey olabilir ki?

Kendisine başvuran bir babanın, 2 çocuğunun başarılı bir eğitim hayatları varken bilgisayar oyununa bağımlı olmalarından sonra eğitimlerini noktaladıklarını anlattığını belirten Prof. Dr. Beyazyürek, "Özellikle gençlerde, çocuk dediğimiz yaşta gençlerde teknoloji bağımlılığının yaygın olmasının Türkiye için çok ciddi bir sorun olduğunu düşünüyorum. Ne yapıp yapıp çocukları 10 yaşına kadar internette ve bazı teknoloji ürünlerinden uzak tutalım. Bu durum iki ucu sivri kılıç gibi, teknoloji ürünlerini bilinçli ve doğru kullanabilirsen faydalı. Ancak bilinçsiz kullanımı çok tehlikeli" dedi.

İNTERNET BAĞIMLILIĞINI NASIL ANLARIZ?

- Çocuğunuzun yalnızca birkaç dakika harcamaya niyetli olduğu halde, bilgi aramak için saatler harcadığınızı fark ediyorsanız
- Size bilgisayar başında geçirdiği zaman hakkında yalan söylüyorsa
- Monitörün başında her oturuşta saatlerce kaldığı için fiziksel sorunlardan şikâyetçi ise
- Sürekli olarak bir sonraki İnternet oturumunu iple çekiyorsa
- İnternet'e girmek için yemek öğünlerine, derslerine boş veriyorsa
- Bilgisayarından uzak kaldığı zaman canı bilgisayar çekiyorsa
- İnternete girdikten sonra zaman kavramını yitiriyorsa
- Gündüz uyuyup geceleri sabaha kadar internette kalıyorsa
- Bilgisayar ekranı başında bir şeyler atıştırıyorsa
- İnternette çok fazla vakit geçirdiğini inkar ediyorsa
- Hızla gerçek dostları unutmak, sanal dostluklar geliştirmek,

- Oyun oynuyor ve aile üyeleriyle ilişkiyi en aza indiriyorsa
- Bu soruların cevabı GENEL OLARAK evet oluyorsa internet bağımlısiniz demektir.

İnternet bağımlılığı gençler arasında hızla yayılan bireye ve çevresine zarar veren ve artık uzman yardımı alınarak tedavi olunması gereken bir bağımlılık türüdür.

İNTERNET BAĞIMLILIĞININ ZARARLARI

İnternet doğru kullanıldığında oldukça yararlı bir teknolojidir. Ancak bilinçli kullanılmadığında ise bu teknoloji gençlerde oldukça zararlı olabilmektedir.

- Gençler bazen bilgi araştırırken uygun olmayan görüntü ve uyarılara maruz kalabilmekte,
- İnternet bağımlılığı gençleri yalnızlaştırarak, kendisine ve topluma yabancılaştırmakta,
- Genellikle içe kapalı, sıkılgan, yabancılaşmış ve nevrozlaşmış yeni bir insan tipi geliştirmekte,
- Chat" yani internet ortamında sohbet ise internet bağımlılığının gelişmesini tetikleyen faktörlerden biri olmakta,
- Kişilikleri bozarak yedek kişilikler oluşturmakta,
- Gençleri aktif bir şekilde pasifleştirip, uyuşturmaktadır.
- Okul yaşamında başarısızlıklara neden olmakta,
- Ciddi psikiyatrik bozuklukların altyapısını oluşturmakta ya da bu bozuklukların açığa çıkmasını hızlandırmakta,
- Gençlerin sosyalleşmesini engellemekte,
- İletişim becerilerinin gelişmesine ket vurmakta,

- Özellikle oynanan şiddet içerikli oyunlar yolu ile şiddet ve saldırganlık duygularını tetiklenmekte,
- Bilgisayarla zaman geçirmek gençler için arkadaşlarla zaman geçirmekten daha önemli hale gelmektedir.

Zamanımızda birçok çocuk, ailesi ile birlikte olmak veya arkadaşları ile oyun oynamak yerine bilgisayarı ile uzun süre baş başa kalmayı tercih etmektedir.

Çocuklar bilgisayarı bir öğrenme ve araştırma aracı olmaktan çok saatlerce oyun oynama aracı olarak kullanmayı tercih etmektedir.

Çocukların bilgisayar başında geçirdiği saatler artarken, hayatın diğer alanlarına ayırdıkları zaman azalıyor. Hatta bazen dış dünyayla ilişki kurmaktansa bilgisayar ekranına kilitlenmeyi tercih edebiliyorlar.

İngiltere`de yapılan bir araştırmada, bilgisayarın çocukları sersemlettiği, öğrencilerin çok fazla bilgiye erişebilmelerine rağmen bu bilgiyle ne yapacaklarını bilemediği, problem çözme ve analiz yeteneklerinin zarar gördüğü saptandı. Bir başka araştırma ise internet kullananların daha az arkadaş edindiklerini, aileleri ile daha az zaman geçirdiklerini, daha fazla stres yaşadıklarını gösterdi.

Bilgisayarı yasaklayalım mı?

- Bilgisayarı toptan yasaklamanın bir yararı yok
- Anne-babalar öncelikle bilgisayar ve internet hakkında bilgi edinmeli ve kullanmalı.

- Çocuklarla bilgisayar ve internet konusunda sohbet edilmeli, burada okudukları ya da gördüklerinin yanlış olabileceği, bilgiyi tartışmak gerektiği, yararlı ve zararlı yanları anlatılmalı.
- Bunu yaparken en iyisi eleştirmeden, azarlamadan, yasaklamadan, tehdit etmeden, rüşvet vermeden, söylenmeden, karşılıklı konuşmak.
- Bilgisayarı yetişkinlerin takip edebilecekleri ortak kullanım alanlarına koymak, tüm ailenin aynı bilgisayarı paylaşması da sınırlama açısından yararlı.
- Aile bireylerinin birlikte katılabilecekleri geziler, sosyal, sportif etkinlikler, çeşitli hobiler, kitap okuma alışkanlığı, aileyle ilgili çeşitli görev ve sorumluluklar da çocuğu kolaylıkla bilgisayardan uzaklaştırır.

Ebeveynler çocukları farklı etkinliklere yönlendirebilmeli. Birlikte eğlenmek için fırsat yaratmalı. Ayrıca aileler çocuklarına zaman ayırmalı, sorunları ile ilgilenmeli.

AİLELERE ÖNERİLER

Çocuğunuzla karşılıklı güvene dayalı ve iletişime açık bir ilişki kurmalısınız. Böylece çocuğunuz internet ortamlarında rahatsız edici kişi veya durumlarla karşılaştığında sizden yardım alabileceği konusunda kendini güvende hisseder

- Çocuğunuzun kişisel bilgilerini açıklarken dikkatli olması gerektiği konusunda uyarın.
- Bir e-arkadaşla yüz yüze birlikte olmanın riskleri hakkında konuşun.
- Çocuğunuzun internetteki kaynaklar hakkında daha eleştirel olmaları için eğitin.

- Yasa dışı olduğunu düşündüğünüz online materyalleri yetkililere bildirin.
- Çocuğunuzun internet kullanımını bilin ve internette yaptıklarını konuşun
- İnternetin iyi yanlarının kötü yanlarından daha baskın olduğunu aklınızda bulundurun.
- Çocuklarınızla internette yaptıklarını konuşun.
- Çocuklarınızın size bir şeyler öğretmesine izin verin. İnternet ortamında neler yaptıklarını, kimlerle tanıştıklarını size göstermelerini isteyin.

İnternet kullanımı çocuğunuzun ders çalışmasına, sosyal ilişkilerine, sizinle iletişimine engel olacak ölçüde artmadan ve internet etkinlikleri bir kaçınma aracı halini almadan, internet kullanımını makul ölçülerde sınırlamalısınız. Yasaklar, internet kullanımını hem daha çekici hale getireceği, hem de ergenlikte çocuğunuzun özel yaşamına müdahale olarak algılanacağı için işe yaramayabilir. Çocuğunuca daha baştan belli zaman dilimlerinde ve belli bir süre için internet kullanımı alışkanlığını kazandırmalısınız.

“...yapacak bir şeyiniz yoksa, internet sizin için bir çözüm oluyor... Nedenleri bence şu: Çaresizseniz, sizi anlayan biri yoksa. Derdiniz çoksa, p.c sizi anlamaz ama size de bağırmaz, sizi aldatmaz. Bunlar insanı bilgisayara bağlıyor.” (Bir internet kullanıcısı)

Bu alıntıda belki de en önemli nokta iletişimsizlik ve kişinin kendini yalnız hissetmesidir. Özellikle ergen kendini yalnız ve hiç kimsenin onu anlamadığını düşünmektedir ve bu dönemde her zamankinden çok desteğe ve yardıma ihtiyacı vardır. **Doğru iletişim sorunların çözümünün anahtarıdır.**